СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 297. Джерзи Сіти, Н. Дж., второк, 22. грудня, 1925. VOL. XXXIII. No. 297. Jersey City, N. J., Tuesday, December 22. 1925. THREE CENTS

Властителі копалень годяться на посередництво мейорів.

СКРЕНТОН, ПА., 20. грудня. — Комітет властителів копалень твердого вугля вислав до мейорів міст з вуглевого округа письмо зі заявою, що властителі годяться на посередництво мейорів та візьмуть участь у переговорах з мейорами, коли сеї конференції не буде обмежатися з гори ніяким пляном, але дозволиться кождій стороні предложити такий плян, який вона вважає за відповідний.

Властителі специяльно вимовляють собі, щоби їх не примушувано дискутувати плян пенсилвенійського губернатора Піншо. Вони кажуть, що само предложенне сього пляну на конференції унеможливилоби присутність властителів.

ВЕЛИКІ ДАРУНКИ МІЛІОНЕРА НА ВИСЩІ НАУКОВІ ЗАВЕДЕННЯ.

ПРИНСТОН, Ню Джерзі, 20. грудня. — Принстонський університет дістав від так званої шкільної ради, основаної міліонером Дж. Ракефелером, дарунок у сумі міліона долярів.

Дарунок зроблено під умовою, що університет роздобуде від других жертводавців два міліони долярів.

Рівночасно згадана рада дала більші суми на другі школи; нюйорська міська колеґія дістала 300,000 долярів.

КУЛИДЖ ХОТІВ ВИСЛАТИ БОРУ ДО ЕВРОПИ.

ВАШИНҐТОН, 20. грудня. — Президент Кулидж предложив сенаторови Борі, голові комітету для заграничних справ, щоби він виїхав до Европи на розслідженне ситуації зі становища американського уряду. Подорож мала відбутися в часі межи засіданнями конґресу. Сенатор відмовився.

БАНКИРІ ПОТВЕРДЖУЮТЬ ЧУТКУ ПРО СТАРАННЯ ПОЛЬЩІ О ПОЗИЧКУ.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. — Директори місцевого банку Бенкерс Трост Ко. потверджують чутки, що появилися в ґазетах про старання польського уряду о нову позичку. Урядники сього банку ведуть тепер переговори щодо нової позички, яка має бути ґарантована польським державним тютюновим монополем. Позичка має виносити 30 міліонів долярів.

НОВА ДЕБАТА НАД ПРОҐИБІЩІЄЮ В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН, 19. грудня. — В палаті послів прийшло нині до ще одної короткої дебати над проґибіцією. Межи инчим конґресмен Ґаливен, демократ з Месечузетса, виємівав всіх прихильників проґибіції як „чортівських дервішів" та представляв проґибіційних урядників як пявки, що приссалися до державного скарбу.

КУЛИДЖ ЩЕ НЕ ДАВ ВІДПОВІДИ НА ЗАПРОШЕННЯ НА РОЗОРУЖНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНҐТОН, 19. грудня. — Федеральний уряд ще не дав відповіди на запросини Ліґи Народів на розоружну конференцію в Европі. Президент уже став тихцем розвідувати сенаторів, які їх погляди на сі запросини. Полковник Гавз, приятель Вилсона, був у гостині в президента, а секретар стейту Келоґ мав довгу конференцію зі сенатором Борою.

„ЗА 25 ЛІТ НІХТО НЕ БУДЕ ВАРИТИ ДОМА".

НЮ ЙОРК, 19. грудня. — Др. Ковпленд, колишній міський лікар, а нині сенатор конґресу, заявив тут на банкеті товариства реставраційників, що за 25 літ ніхто не буде варити дома, бо всі люди будуть їсти завсіди в реставраціях. На доказ свого твердження бесідник указував на поступ, який зробив реставраційний промисел за послідних 25 літ; як говорив сенатор, 25 літ тому назад їсти в реставрації значило стільки, що признатися публично, що не мається дому.

ЗУБИ ВИРАТУВАЛИ ЧОЛОВІКА З КЛОПОТУ.

НЮ ЙОРК, 19. грудня. — Ричард Флін, що живе в Юніон Сити, купив собі оногді заручиновий перстень та щасливий вибрався в Ню Йорк, де жила його дівчина, щоби власноручно заложити його її на палець. По дорозі задержався він в Джерзи Сити в знакомій собі крамниці тютюну, щоби купити собі циґареток. Коли він мав виходити з крамниці, в дверох стрінули його дві женщини, а одна з них каже до нього:

„А я думала, що ти неживий".

„Я неживий?", здивувався Флін. „Ого, я живий, і то добре живий",

„Ну, як так," каже до нього нічим не стурбована жінка, „то ти мій муж, і мене нічого не обходить".

Флін став протестувати, що він ще не вженився. Жінка забрала його на поліційну стацію, і тут розіґралася довга сцена. Наконець поліційний суддя спитав жінку, яка подала, що вона зветься по мужу Анна Меккарті, чи вона не знає про свого мужа щось такого, що поліція моглаб сейчас знати, що се справді її муж. Жінка з радостю крикнула: „Певно, він має всі зуби штучні."

Флін засміявся. Поліційному судді не треба довго приглядатися зубам, щоби пізнати, що вони не були всі фалшиві. Суддя його зараз і відпустив, щоби він не дуже спізнився на свою стрічу з нареченою. Як пані Маккарті перепрошувала суд і Фліна, Флін загрозив її: „Пані, як моя дівчина зірве зі мною через вас, то я вас пізву в суд."

ВАТИКАН І ЮГОСЛАВІЯ.

Білгородська „Політіка" доносить з Риму:

По відїзді югославянського посла при Ватикані з Риму, вислав новоіменований повновласник Югославії Мілян Йовановіч до кардинала Ґаспарі письмо, повідомляючи його про свою номінацію. Післанець, що мав відчитати це письмо, вернув з Ватикану з відповідю, що Ватикан не хоче прийняти письма. Секретар посольства удався до Ватикану особисто, але не принято його. В тій справі Ватикан не дав ніяких вияснень, з чого можна вносити, що хоче зірвати зносини з Югославією.

СЕНЗАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ.

В послідних днях найдено в Ленінґраді часть архіву царя Миколи II. Серед найдених документів находиться також незнана досі кореспонденція царя Миколи з анґлійським королем Юрієм з 1916 року та письмо Пуанкаре до царя з інтересними подробицями в справі політики французької соціялістичної партії підчас світової війни, коли то під проводом Альберта Тома була вислана до Росії французька місія.

ЗРІСТ ЕМІҐРАЦІЇ ДО ССРР.

„Известия" звертають увагу на зріст еміґрації до ССРР. З приводу економічної крізи в західній Европі і еміґраційних обмежень до Америки, багато робітників і селян хоче переселитися до ССРР. Комісаріят рільництва має вже подання від 411 тисяч осіб, що бажають переселитися і працювати в радянських републиках.

ЗАГОВІР АНАРХІСТІВ В БОЛГАРІЇ.

З Софії доносять: Цими днями дійшло тут до кровавих сутичок поліції з анархістами. По обох сторонах є убиті і ранені. Іде тут о заговір, який шириться також на провінцію. Анархісти вибрали навіть особи, що мали виконати замах на ріжних визначних політиків в Софії.

ЗА ЩО ПЛАТЯТЬ ГРОШІ?

Цими днями роблено в Лондоні цікаву ліцитацію марок, зовсім невживаних ще з 1859—1864 рр. Якийсь молодий хлопець 60 літ тому купив собі цілу збірку свіжих марок, а по його смерти вони залишились десь в якімсь столі. Щойно родина найшла цей скарб і 118 партій марок вартости 30 фунт. шт. продала на ліцитації за 7700 фунтів.

НОВИЙ ОБРАЗ АРТИСТА П. ХОЛОДНОГО.

Львівська Волоська (Успенська) церква збогатилася новим цінним образом кисти відомого артиста-маляра Петра Холодного. Новий образ, що представляє св. Володимира і свмуч. Йосафата має, як запевняють знавці мистецтва, велику мистецьку вартість. Зайняв він місце у правому малому вівтарі.

НАДТО ЩЕДРИЙ ГОНОРАР.

Відомий в Америці скрипак Тоша Зайдель забрив зі своїми концертами аж до Нової Зеляндії. На однім концерті мав слухачами якесь племя Банкава. Вони були такі захоплені грою артиста, що їх проводир склав йому в дарі 12 найкращих дівчат свого роду. Зайдель випрохувався від такої ласки всіма способами, надаремне. Мусів аж крадькома втекти з Нової Зеляндії, в остраху, що доведеться возити разом зі скрипкою таку велику дружину.

КРІВАВІ ВЕСІЛЛЯ.

Кріваві весілля не переводяться по наших селах, а причиною їх — пиянство. От нові приклади: На весіллю Андрія Джури в Зіболках коло Жовкви прийшло до бійки між пяними парібками, з котрих 20-літний Василь Вихопень так був ножем покалічений в голову, що за пів години закінчив життє. — Подібна доля стрінула Йосифа Заполочного на весіллю в Замарстинові коло Львова. Його так поранено ножем, що він непритомний лежить тепер в шпиталі. — Весілле доїхало кінця і Миколі Мицькови в Дмитрю коло Щирця. Він переконався, що дівчина, з котрою був заручений, не конче йому вірна. Пішов до саду і тут відобрав собі життє. Ужив до того втятого російського карабіну, якого люфу приложив собі під бороду. Куля розірвала йому ціле лице.

БАНДИТИ В ҐАЛИЧИНІ.

Бандити знов ґуляють. Оноді в Дулібах біля Ходорова хтось застукав до хати Гершка Вахтля. Жид запитав, хто там. На те почув ґолос, що це жандарм хоче купити тютюну. Але жидок не хотів отворити дверей і домагався, щоби жандарм првийшов з війтом. Тоді узброєні люди кинулись до вікон, вдерлися до хати і стали рабувати. На щастє Жидови удалось вискочити задним вікном і наробити крику. Бандити повтікали в напрямі Нових Стрілиск. — Також в Сихові біля Львова два замасковані бандити вдерлися до коршми Жида Маса, а налякавши всіх в хаті, забрали всі гроші і фляшку горівки і повтікали. Поліція шукає їх...

ОГНІ.

На Волині в селі Рогове хтось підпалив стирту конюшини дідича Александра Домалевича. Шкода виносить понад 15.000 зол. Є то вже, як доносить „Кур. львовскі" третій пожар в тих околицях, бо перед тим згорів двір Марцеля Лося в польській кольонії Броніславка і дві стирти в Замличу.

ТУРЕЦЬКИЙ КОНСУЛЯТ У ЛЬВОВІ.

У Львові отворено турецьке заступство консулярне, з Маґмуд Делаледін беєм на чолі, на отсі воєвідства: львівське, станиславівське, тернопільське, волинське, люблинське і краківське.

КОЛИ СПАЛИЛИ ОСТАННЮ ВІДЬМУ?

Відомо, що давніще була дуже поширена віра в відьом і що жінок, підозрілих о те, що вони відьми піддавали ріжним жорстоким пробам, або відразу таки палили на котрах. Цікаво, коли спалили останню відьму. Перед якими 150 роками, бо останній випадок спалення відьми занотований в 1781 році в Еспанії. В Швайцарії згинула остання жертва цього забобону в році 1780, у Франції в 1731. В Німеччині була останнхою жертвою іґуменя монастиря, Марія Рената. Ще в 1866 році арештовано в Ренській провінції в Німеччині дівчину, що мала зі собою освоєного голуба, за що її й підозрівали, що вона відьма. Вона вступила в часі проходу до одної селянської хати і мала те нещастя, що саме в часі її побуту вдусилося на шнурку, на якім було припняте, теля того того господаря. Це вистарчило, щоб зробити її відьмою. На щастя влада була розумніща від забобонних донощиків і увильнила дівчину.

УРЯД УКРАЇНИ.

На останній сесії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад у Харкові затверджено український уряд в такому складі: голова уряду — Чубар; заступники — Булат і Сербиченко. Комісар освіти — Шумський; робітниче-селянської інспекції — Лебідь; фінансів — Кузнєцов; справедливости — Скрипник; здоровля — Ефімов; праці — Горбачов; суспільної опіки — Познанський; внутрішних справ і голова Д. П. У. — Балицький; земельних справ — Дудник; голова Всеукраїнської Ради народнього господарства — Аусем; Уповноважений Всесоюзного Комісаріяту для закордонної торговлі — Золотарів; внутрішньої торговлі — Чернов; уповн. закордонних справ — Шліхтер; уповн. військових справ — Єгорів; уповн. шляхів — Александрів; почт і телеґрафів — Синьків; Центральна статистична управа — Мазлох; Державний плян — Гринько; адміністративно-фінансова комісія — Полозов; комісія законодатних предложень — Полозов.

ГОРЯТЬ ПАНСЬКІ ДВОРИ.

„Курєрови Львовскому" (22. XI.) доносять з Луцка, на Волині, що в селі Рогове підпалено стіг конюшини, власність Олександра Домалевича, вартости 15,000 золотих.

„Належить зазначити — пише „Курер Львовскі" — що є це вже третій підпал цього року в околиці. Передтим згорів двір Марцеля Лося в кольонії Броніславка, сарненського повіту, і дві стирти збіжа в маєтку Замличе, горохівського повіту".

РАБУНКОВИЙ НАПАД НА ЦЕРКВУ В ЯВОРОВІ.

Дня 18. падолиста львівські злодії старались розбити огнетревалу касу в церкві в Яворові, Галичина, одпак, сполошені, завчасу утікли.

Муссоліні хоче проголосити Італію римською імперією.

ЛОНДОН, 19. грудня. — Сюди наспіла вістка з Риму, що італійський диктатор Муссоліні хоче проголосити Італію римською імперією.

Кажуть, що він для сього зеднав собі вже короля Віктора, та що навіть Ватиканови подобалась та гадка.

Її вперве проголосив був італійський писменник Д'Анунціо підчас світової війни, а Муссоліні, кажуть, сю гадку хоче перевести в дійсність на другий рік.

Фашістам ходить о привернення слави Римови, яку мав в старинних та середньовічних часах, одначе із сього блеску може вирости жадоба наново панувати на територіях, які колись належали до Риму, але тепер вже належать до інших держав. З уваги на те вважають се фашістське явище некорисним для мирового настрою, за яким недавно заявились европейські держави в Локарні.

ПРОТИ ЗМЕНЬШЕННЯ АРМІЇ.

ПАРИЖ, 19. грудня. — Посли в парляменті виступили проти зменьшення французької армії низше 600,000 людий. Вони кажуть, що покищо Франції небезпечно зачинати такі досвіди і треба виждати, поки локарненський договір не стане дійсностю.

ДАРУНКИ КАЙЗЕРА.

БЕРЛИН, 19. грудня. — З Дорн, в Голяндії, сповіщають, що бувший кайзер Вільгельм на Святий Вечір вишле всім вдовам в Дорн особисті дарунки і по вязці дров, які самий порубав і повязав.

ЗАМКНЕНА ЛІСТА ФАШІСТІВ.

РИМ, 19. грудня. — Секретар фашістської орґанізації Фаріначчі пропонує, щоби замкнено лісту фашістів на 1926 рік і в тому році більше нікого не принимано до партійної орґанізації, а натомісць ще прочищено орґанізацію і викинено невірних членів.

РОСІЯ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В РОЗОРУЖНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

МОСКВА, 19. грудня. — Російський совєтський уряд заявляє, що візьме участь в розоружній конференції Ліґи Народів, тільки не хоче, аби та конференція була у Швайцарії, бо совєтський уряд її „бойкотує".

ЗЛОДІЙСТВА В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 19. грудня. — В румунській урядовій робітні для направи зелізничих возів в місцевости Ґравітеа викрито великі злодійства. Цілими роками відсилано відтам вози не направлені, а числено за направу грубі суми. Загалом заплачено за неправлені вози сотки міліонів леїв, які урядовці розкрали.

ПРЕЗИДЕНТ ШВАЙЦАРІЇ.

БЕРН, столиця Швайцарії, 18. грудня. — Сьогодня вибрано президентом швайцарської конфедерації на 1926 рік Генриха Гєберлєна.

МАЛА АНТАНТА.

БІЛГОРОД, столиця Югославії, 18. грудня. — Сяідуюче зібраннє малої антанти (Чехо-Словаччини, Югославії і Румунії) буде в Раґузі (в Югославії, над Адрійським морем).

Нарада буде від 15. до 18. січня, 1926, головно над пропаґандою Габсбурґів в Угорщині і відношенням до совєтської Росії.

УВІЛЬНЕННЄ ШТАЙҐЕРА.

ЛЬВІВ, 17. грудня. — Польський суд увільнив жидівського студента сіоніста Станислава Штайґера, котрого обжалувано і суджено за се, що буцімто він кинув бомбу на президента Польщі Станислава Войцеховського дня 5-ого вересня, 1924.

Штайґер був у вязниці 15 місяців, а процес тягнувся 9 тижнів.

Боронив його адвокат Левенштайн. Справою заінтересувались були Жиди по цілому світі.

Коли сьогодня суддя Франке спитався Штайґера, яке його останнє слово, він сказав, що його цілком безвинно вмотано у справу і розплакався. Разом з ним заплакало богато Жидів на салі розправ.

Штайґера арештовано на основі зізнань акторки Пастернак.

Його спершу судив воєнний суд і вже готовили йому трумну, але що суд не міг погодитись до 24 годин, віддано справу до окружного суду.

Дня 12. жовтня с. р. змінився напрям розправи, коли в Берліні зізнав перед тамошньою поліцією український студент Теофіль Ольшанський, що се він був кинув бомбу у Войцеховського.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ ПІДЧАС КОРОНАЦІЇ ШАХА.

ТЕГЕРАН, столиця Персії, 17. грудня. — В день, коли бувший пастух Реза Пелеві коронувався на шаха Персії, було в Персії доволі сильне землетрясенне, яке спричинило чимало шкоди.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МОСКОВСЬКІ МОНАРХІСТИ МЕТУШАТЬСЯ

За послідних кілька тижнів з Европи доносили вже пару разів про зібрання московських монархістів. Були наперед наради в Берліні, відтак в Будапешті, а наконець в Мінхені. На мінхенські збори московських монархістів аранжери стягнули вже всіх своїх визначнійших представників. Не бракувало там не лишень великих князів, але й ґенерала Вранґеля, що колись яко командант московських армій пробував добути престіл для Романових, і ґенерала Павла Скоропадського, котрого Німці поставили були ґетьманом України, щоби він зробив Україну базою для походу московських царів на добуття престола в Москві.

Щодо самих нарад, то аранжери мали на ціли довести до якоїсь згоди межи посвареними зі собою ґрупами московських монархістів. Як відомо, тих ґруп є кілька, а найважнійші з них три. На чолі одної стоїть матір царя Миколи Другого, котра як божевільна держиться думки, що її сина большевики не застрілили; друга ґрупа хоче бачити царем великого князя Кирила; та третя ґрупа признає Кирила за нездібного да правління та називає його Всепянейшим, а зате хотілаби бачити на престолі великого князя Миколу, того самого, що яко командант російських війск на західному фронті дався добре в знаки українському населенню Галичини. Боротьба межи сими трома ґрупами нагадує бурю в шклянці води, і сильно компромітує московський монархістичний рух; вона звела його до того, що нині в Европі ніхто його серіозно як поважну політичну силу не трактує. Щоби сьому зарадити, ґрупа Миколи пробувала спершу застрашити дві другі ґрупи тим, що мовляв за ним стоїть армія; коли се не вилічило цариці-вдови з її божевільної віри в те, що її син живе, а Всепянейшого Кирила з його опяніння, ґрупа Миколи пробувала сконсолідувати московських монархістів при помочи програми, яку моглиб приняти всі ґрупи. Сварку за те, хто має бути царем, вони пробували обійти в сей спосіб, що правним монархом єдиної й неделімої Росії не мається признавати покищо нікого: сього правного монарха мавби вибрати „народ" аж після привернення російської монархії. Сей спосіб бувби добрий ще й тим, що на вудку вибору малиби зловитися ще деякі ліберальні круги Росіян.

Як видно, однак, ся наївна штучка не дала сподіваного висліду. Всепянейший Кирило, хоча запитий, занюхав письмо носом, та догадався, що тут висуваеться „народ" на те, щоби його хитро висунути з престола. Цариця-вдовиця не хотіла й чути про вибір наслідника для свого сина, котрий для неї ще живе. З московських лібералів не зголосився ніхто. Вони навіть звичайної лайки не всипнули; видно, зовсім перестали рахуватися з можливостю успіхів від сих пяниць та деґенератів. Зловитися дали лишень ґенерал Вранґель та ґенерал Скоропадський, які однак у минувшині мали такі страшні неповодження, що їх заяви московському монархізмови не поможуть.

Вартаби було ще застановитися над тим, чому якраз тепер московські монархісти кинулися до нарад та конференцій, чому вони тепер вертяться, як посолені пискорі. Чому якраз тепер стали вони зрікатися зі своєї прастарої засади, що народови до вибору царя зась, що народ має лишень слухати, а не рішати? Чому якраз тепер вони стали стягати на свої наради й ґенерала Вранґеля й ґенерала Скоропадського, яким досі дозваляли працювати боками по своїй змозі для здійснення „великої ідеї" московського монархізму та єдиної й неделімої Расеї? Пояснення для сеї небувалої метушні в таборі московських монархістів можна найти знова в тому самому положенню Европи, яке виринуло там після конференції в Локарно. Ся конференція зробила на московських монархістів враження, що Европа вже хоче забути все, що було в минувшині та хоче за всяку ціну вернути до мирної роботи. Московські монархісти бачуть, що команду над Европою переняла з рук Франції Анґлія, яка має досить межинародних сварок, яка хоче мира, торговлі, бизнесу. Мир для Европи означає замиренне з большевицьким урядом усеї Европи, а може й Америки, а таке замиренне означає смерть московському монархістичному рухови. Московські монархісти побачили, що вони топляться. Зі завзяттем потапаючого вони кинулися до роботи. Вони хотіли показати світови, що вони злучені, бо всі годяться на одну програму. Ґенералів покликано на те, щоби показати, що вони мають армію. Програмою вибору царя хотіли доказати, що вони потрафлять практично рішити клопоти Росії.

Як видно з голосів европейської та американської преси, московські монархісти справді зробили враження потапаючого. Занята питанием будучности, Европа не кинула й поглядом ока на сей загибаючий останок старої Европи. І певно не буде на нього звертати уваги, поки він самий не проявить живучої сили. А сього московські монархісти, як видно наглядно, ніколи не потрафлять.

Чи нема у нас щирого серця?

Святий Вечір — се хвилина в році, коли кождий повинен подумати про нещасливих ближніх.

Щастє чоловіка не вічне. Одна мить і може скінчитись. Як чоловік здоровий, він щасливий. Як заможний, або бодай заробляє стільки, скільки потребує, він щасливий. Але власне і се щастє може перервати одна хвилинка, в якій чоловік може стратити здоровле.

Люди розуміють, що коли нещастє впаде на одного, то вже хочби тому, що воно їх оминуло, вони повині облекшити долю нещасливого. Зокрема у християн принявся звичай памятати про нещасливих в день Христового Різдва.

Особливо памятають се в Америці.

Тут ріжні добродійні товариства і ґазети збирають міліони долярів на Різдвяний Дар для нещасливих, чи то для бездомних дітий і сиріт, чи то для безпомічних старців, чи для хорих, калік та крайно бідних.

От в Ню Йорку одна ґазета збирає на вечерю й одяги для бідних дітий, а Таймс збирає датки **для 200 найбіднійших родин.** Се такі родини, що там батько хорий, або більше хорих, і не працюють, а не мають близшої рідні, щоб їм помогли, і терплять крайній голод і холод. Таких 200 родин дістане від ґазети по $800 до $1,000 допомоги. Дають на сю ціль читачі і товариства. Найбільше дають читачі з допискою: „На спомин моєї покійної мами" і т. п. Так гарно, добрим християнським вчинком, хотять помянути добру память доброї матери на Святий Вечір.

* * *

А чи в Америці нема таких найбіднійших родин, котрим повинно би на Різдво помогти дарами ціле громадянство?

Ми певні, що є і також певна річ, що ціле громадянство повинно би бодай малими дарами їм помогти. Се можна би в кожде Різдво зробити через ґазети або через орґанізації. Кождий Українець і кожда Українка могли би зложити маленький даток, а заможнійші можуть раз на Різдво сокрушити свої серця і дати більше, аби їх колись щастє не покинуло як тих, що нині нещасливі.

Ми сеї людяної і християнської справи досі не підносили. Але ось недавно звернувся до Свободи один Українець з Пенсилвенії, котрий лічиться в санаторії вже третій рік. **Третій рік** він вже не працює і нема кому подбати про його троє маленьких дітий. Нема кому їх зодягти і нагодувати. Батько дуже хорий, та хотів би по трох роках побачити діти і привезти їм раз на Різдво одінне. Але йому нівідки дістати цента. Не має ані на зелізничий тикет (до дітий і назад до санаторії) ані на одяги для дітий, і тому просив громадянство о допомогу.

„Громада по нитці і бідному сорочка" — каже старо-українська пословиця і тому ми сей лист помістили, в надії, що не останеться без відгомону. Але остався голосом вопіючого в пустині. Ніхто не обізвався.

А прецінь **трийцять товариств** могло дати **по кілька долярів** і бідний тяжко хорий батько раз на три роки був би одержав допомогу, скажім яких 100 дол., що була би бодай частинним поратунком у нещастю.

* * *

Та ми ще нині віримо, що таки найдеться таких **30 товариств, а може і 30 добрих осіб,** котрі ще се тепер зроблять. І тому друкуємо другий лист, який саме тепер одержали від сього хорого батька, Івана Петрівського.

Лист звучить:

S. Mountain, Pa., Dec. 16, 1925.

Поважаний Пане Редакторе:—

Засилаю найсердечнійшу подяку за Вашу щиру зичливість, що Ви хотіли помогти в моїй недолі і стражданню моєї рідні, котрій тепер нема виходу з біди.

Бачив я у Свободі мої слова минулої середи. І вже сьогодня тиждень минає, а не маю від нікого не тілько запомоги, а навіть жадної відомости. Сим я дуже засмутився і сльозами обляв тут в санаторії, а про рідню не згадую, бо і без мого опису знаєте, що коло них діється. Відказалося українське громадянство помогти в моїх стражданнях і розпука й жаль в серці тому, бо коло мене так не було колись як тепер. Я собі пригадую, що я не був так холоднокровний до братів Українців. Богато разів простягали руки до мене на розмаїті цілі і ніколи я не відмовився. Хотяй найменьшою лептою, а все уділив зі щирого серця. А тепер, коли на мене впали тягарі, мене всі забули. Та не так я про себе дбаю, як про малих троє діточок, котрі невинно терплять і пропадають і нема кому відчути їх просьби в тяжких стражданнях. Мої страждання в одній секунді можуть закінчитись, а шо-ж з немовлятами? Приходиться жертву забрати зі собою, бо не буде кому заопікуватися ними.

З великим жалем сих пару слів висказую перед Вами, пане редактор, бо коли попередше я би був такий до наших Українців як вони до мене, то і слова в мене не було би з жалем до них.

Остаю щиро зичливим до Вас, і желаю веселих свят.

John Petrovsky, S. Mountain, Pa.

РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ЕВРОПІ І АМЕРИКА

Ліґа Націй взялася на добре до роботи. Локарненський договір зі своїм миролюбним відгомоном додав її моральної сили і вона зачинає вже входити в свої властиві права та обовязки. По успішнім розвязанню грецько-болґарського конфлікту, взялася енерґійно до вирішення справи приналежности Мозуля і мимо протесту Туреччини надала мандат над тою богатою в нафту країною Анґлії. Та ухвала буде рівнож певно виконана, оскільки її не змодифікує сама Анґлія, йдучи на уступки Туреччині.

В тім самім часі, коли вирішувалися згадані справи, поробила далі Ліґа ще й остаточні кроки що до того, щоби скликати в найблизшім часі світову розоружну конференцію. По ній знова буде скликана з рамени Ліґи міжнародна економічна конференція, а по тій пашпортова. Плян роботи, як бачимо великий і далекосяглий. Як щоби він хоч в части удався принесе певно велику пільгу для народів Европи і инших.

Найважнійшою з тих конференцій буде без сумніву розоружна конференція. Вона буде й є найтруднійшою до переведення. Йдучи за приміром Гардинґа хотів її скликати президент Кулидж до Вашингтону, але Рада Ліґи Націй не заявилася за тою пропозицією та оголосила, що з її рамени збереться дня 15. лютого с. р. приготовавча комісія розоружень, що буде радити над програмою властивої розоружної конференції, яка буде скликана по виробленню відповідного пляну. В тій підготовчій комісії будуть засідати представники слідуючих держав: Болґарії, Финляндії, Німеччини, Нідерляндів, Польщі, Румунії і Сербії. Кромі того запрошено до участи совіти, які вже відмовилися від участи і Америку, яка щойно одержала запрошення і ще не дала відповіди. Президент Кулидж, який дуже обережний в своїх рішеннях, передасть вирішення цего питання Конґресови, який і так мусить ту справу полагодити, бо мусить призначити кошта на удержання американської делеґації до Женеви, яка булаби доволі чисельна з огляду на фахових знатоків, яких така справа вимагає.

Тепер якраз ведеться дебата в сенаті над приступленням Америки до Міжнародного Суду в Газі. Вирішення цеї справи [illegible] воно повинно бути позитивне, вплине в многім і на вирішення що до участи Америки в конференції розоруження. Американський сентимент як в пресі так і на публичних зібраннях звертається в сторону Европи і протестує проти малої горстки людей в сенаті, що визискують свою позицію і йдуть в розріз з величезною більшістю американського народа, яка домагається зближення до Европи, а не ізоляції.

Америка не хотіла до свого часу брати участи в тій конференції, бо це мало бути розоруження на суші. В тім одначе Америка не зацікавлена, бо вона й так має дуже малу армію і не має чого розоружуватися. Показується одначе, що плян конференції дуже широкий і обнимає цілковите розоруження, себто на суші, мори і в воздусі. А це зміняє її характер. Америці тяжко станути тут осторонь.

Підносять заміти, що Америці нема чого пхатися до Европи на ту розоружну конференцію, бо з неї і так нічого путнього не вийде. В Европі панує ще таке замішання, є там ще такі розбіжні інтереси, що це ілюзія, коли хто думає, що там можливе мирне розвязання міждержавних конфліктів, які там можуть вибухнути кождої хвилі.

Все те має певну дозу правди за собою. Нема чого думати, що та майбутня розоружна конференція принесе вічний мир, але вона може дуже легко причинитися до зменшення можливости війни, вона може відкрити жерела нових світових конфліктів. Вона повинна розглянути причини, чому прим. Польща не може розоружитися, кого вона боїться і по якій причині мусить держати так велику армію. На тій конференції можуть прийти держави до переконання, що фактичне розброєння в Европі можливе по попереднім, спокійнім, себто дипльоматичнім „випростуванню" границь деяких держав, от таких як Польща, а це бувби вже великий здобуток.

Програма розоруження є так велика і ріжнородна що до сути самого предмету і так скомплікована з огляду на розбіжні інтереси поодиноких держав, що її переведення буде вимагати надзвичайних зусиль всіх умів найсвітлійших державних мужів світа, а тим самим і американських. Її ціль є так важна і взнесла, що годі відмовитися від такої акції, навіть в такім випадку, колиби не було виглядів на її успіх. А такий успіх можливий тільки тоді, коли в тій конференції возьмуть участь всі держави, а тим самим і Америка. Кромі того мусять бути узгляднені на тій конференції ще й голоси недержавних народів, тих, які поневолені такими державами як Польща, бо тільки тоді буде можна обняти квестію розоруження Европи в реальні форми.

ПОДЯКА

(З Ровей, Н. Дж.).

Отсим складаю щиру подяку У. Н. Союзови, що не пожалували а прислали бідному каліці велику запомогу в сумі $75. Дай, Господи, щоб наш Союз ніколи не загинув; щоби процвітав як ружові цвіти. А тепер прошу всіх, котрі сплять, нехай убудяться та йдуть за нами, а ніколи не пожалують, бо біда не спить, але стоїть за плечима. Отже ще раз Вас прошу, отріть свої очі і згортайтесь до купи на кождім кроці. Також складаю щиру подяку нашому предсідателеви т-ва Згода, Николі Касорі за щирий труд для моєї справи. На тім кінчу і прошу всіх: Вступайте в Союз, нехай ваш гарний український народ розширюється по цілім світі.

Марія Музика.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

П. Підлісний, Шікаґо, Ілл. — Спасибіг за вирізку з американської газети використаємо.

ПРОДОВЖЕНО ПІДПИСКУ АКЦІЙ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ

Від дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові прийшла до ОБЄДНАННЯ в Филаделфії 17-ого грудня с. р. отся каблєґрама:

„СУБСКРИПЦІЮ ПРОДОВЖЕНО, НЕ ПЕРЕРИВАЙТЕ ПІДПИСКИ АКЦІЙ, А ЗБИРАЙТЕ УДІЛИ ДАЛІ.
ГАВРИСЕВИЧ".

З того виходить, що польський уряд мусів дати згоду на продовження реченця, призначеного на субскрипцію уділів Земельного Банку Гіпотечного у Львові. Ту нагоду повинні використати американські Українці до дальшої пропаґанди за підпертєм одинокого українського банку і вступати в його члени.

Одна акція коштує $5. Гроші можна посилати просто до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, або через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

АКЦІЇ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ

Дальше закупили акції Земельного Банку Гіпот. у Львові:

СИРАКЮЗ. Н. Й. Антін Яворський $10; Гнат Порциналюк, Василь Корняк, Василь Каній, Тимко Герчак, Микола Гальчин, Демко Матвійчук, Стах Бендерський по $5.
ТЕМС, В. ВА. Іван Маґун, Михайло Маґун, по $5.
МЕК КІЗ РАКС, ПА. Бр. св. Володимира, 91 від. У. Н. С., $50.
ДІТРОЙТ, МИШ. Тов. Запорожська Січ, 75 від. У. Н. С., $25.
СПРИНҐ ВЕЛІ, Н. Й. Сестричне товариство Просвіта, 16 від. У. Н. Союза, $15.
РОСФОРД, О. Бр. св. Михаїла, 235 від. У. Н. Союза, $10.
БРУКЛИН, Н. Й. Бр. св. Димитрія, 32 від. Провидіння, $15, Теодор Карплюк $10, Михайло Заверуха $5.
РОВМ, Н. Й. Іван Лаврук $5.
ГЕРКИМЕР, Н. Й. о. І. Крохмальний і Микола Дяк по $5.
НЮ ЙОРК, Н. Й. Василь Гой $50, Павло і Ева Кобзар $10.
КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, 336 від. У. Н. Союза, ухвалило на своїх місячних зборах закупити зі своєї каси 2 акції Земельного Банку Гіпотечного у Львові за $10.
Кромі того члени зложили для свого товариства других 10 дол. на других дві акції, отже товариство разом купило 4 акції за $20. Зложили жертви для свого товариства: Мих. Соболь, С. Постолюк, Мих. Бучинський, Д. Швець, Вас. Репужинський, Мик. Белас, Гр. Кисіль, Гр. Степанек, Т. Кальмук по $1, і Мих. Савчак та Мих. Гуль по 50 ц.
Кромі того особисто закупили акції: С. Постолюк $10, Гр. Кисіль $5, Андр. Юзва $5.
ЕЛЛЕНТАВН, ПА. Тов. Укр. Ам. Клюб $25, Гр. Пипюк $5.

Всі повисші товариства й особи вислали гроші на акції Земельного Банку Гіпотечного у Львові через ОБЄДНАННЄ в Филаделфії.

* * *

Через GLOBE SERVICE CO. п. Вас. Загаєвича в Ню Йорку вислали:

ДІТРОЙТ, МИШ. Др. Мик. Бодруґ, Іван Братусь і Іван Каралаш по $5.
РИВЕРГЕД, Л. АЙ., Н. Й. Лука і Клявдія Сирочинські $100, Бр. св. Івана Хрестителя $25, Бр. Покрови Пр. Д. Марії, Іван Ломаґа і Мик. Худяк по $15; Анна Ломаґа, Магдалина Худяк і Мих. Дух по $10; Павло Корсун, Іван Барнич, Яків Махно, Лавло Луцький, Марія Луцька, Мих. Нибор, Ант. Вівчар, Теод. Гірчиця, Павлина Махно, Гр. Бандрівський, Степан Бушовський, Сава Гірчиця, Роман Луцький, Гнат Чепляк, Гр. Яцинич, Вас. Бандрівський, Томко Демків, Ант. Струк, Анна Струк, Роман Домчук, Гр. Сиротюк, Зах. Пастернак, Олена Демків, Володимир Дроб, Теод. Шабат, Стефця Ломаґа, Настка Ломаґа, Петро Самоґольський по $5. Разом з Ривергед 340 долярів.

ДОПИСИ.

СТ. ЛУИС, МО.

Дещо до загалу місцевої української громади.

На чотири части роздерта наша батьківщина. Поділились грабіжники сусіди нашим народом і нашою землею без нікого суду і права.

Скували наших рідних потрійними ланцями як найбільших злочинців. А широкий світ прибив свої печатки на тих кайданах і признав, що так має бути...

Московська дич вигубила міліони що найкращих наших людий, розстрілами, голодом і мором. Ляцькі варвари дротяними нагайками перемінили табори плінних у табори смерти, а з досішних тюрем учинили живе пекло для увязнених Українців.

Не було звірств, не було мук, яких не зазнали-б українські діти, старці, жінки від ляцьких катюгів. Навіть недотепний Румун і той забрався розпинати український нарід.

Трох розбишаків ведуть новочасного Христа, Україну, на нову Голгофту. Під тяжким хрестом гнеться наш люд, а мучителі-кати тільки глумливо сміються. Великий український народ; більше сорока міліонів душ, — чому-ж нам долі нема?

Малі народи як Чехи, Болгари і богато других усі вони мають свободу і власну державу. Чи справді тільки на нас напослась така доля?...

Ні, лихі сусіди тільки використали наше безголове. Бо ми майстри у братовбийчому ділі; ми усю свою силу і завзятє звертаємо завсіди не проти ворога, а на себе самих.

Замісць збудувати сильну державу, ми сварились, яка має бути Україна: чи червона, чи зелена, жовта, або біла. А довели до того, що усю державну надію прикрили вороги чорною киреєю смерти. Погодили нас, закопавши живих у могилу.

Та ще у других народів, які добули волю, уся суспільність була жива. Хто з нас не тямить, які жертви зложила чеська, а хочби і польська іміграція на відбудоване своїх держав?

А ми складали свої лепти так скупо,начеб давали не вітчині, а чужому жебракови. І тії наші збірки збирались все тільки частиною нашої іміграції, а ніколи цілим загалом.

Між другими народами не було ніодного, аби не підпоміг своєї молодої держави. Давав кождий повною щедрою рукою, кілько хто міг.

Хто-ж відкажеться від сього? У кого серце стало вже таким ледом, що не розтопиться від горячих сліз українських, які розлились морем? Невинно пролита кров із за могил кличе: Не дайте мучити свого народу голодом і холодом!

Не дайте ворогам знущатись над нами!

Нехай обізветься у нас серце!

І нехай над нами зачне повівати той синьо-жовтий прапор рідний!

Отож берімся до спільної праці. Звяжімся у один ланцюг і несім той тягар, поки не перенесемо.

Складаймо жертви для голодних, босих і голих наших братів, котрі боролись завзято із лютим ворогом за самостійну і свобідну Україну.

Мих Паращак.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Тов. „Український Хор" для голодуючих.

Товариство „Український Хор" в Ню Йорку задумало зі свого боку причинитись чимнебудь до запомоги голодуючим в Галичині. Вибрано колєкторів, які призбирали $31.90, що їх вислано до Галичини через Обєднане в Филаделфії. Жертвували на руки Розалії Красновської: по $2: Н. Цюняк, по $1: А. Дзічко, А. Новомірков, Р. Красновська. Олександра Кухар зібрала від слідуючих: по $2: С. Кухар і О. Кухар; по $1: Т. Монстровський і В. Грицишин; по 50 ц.: Я. Р., Н. Н., Н. Н., С. Любинецький; Н. Н. 30 ц.; по 25 ц.: Р. Шубер, Д. Н., М. К., а С. А. 10 ц.

Михайло Живка зібрав: по $2: Н. Цюняк і І. Лісецький; по $1: Н. Колодій, І. Гремяк, М. Живка; по 25 ц.: М. Василишин і В. Городинський.

Іван Салагуб зібрав: по $1: І. Сімко, І. Салагуб, Я. Володя, І. Атаманюк 50 ц.; Г. Микитин 25 ц.

Кромі сего зложили по $1: Т. Онуфрик, В. Череватюк, М. Шуст, В. Ференсович, А. Барановський; по 50 ц.: М. Похмурський, К. Козоріз; по 25 ц.: М. Р., М. С.

Михайло Живка.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

(Допись з Олифант, Па.).

86 відділ Укр. Нар. Союза дає до відомости, що наш товариш Дмитро Нісевич помер наглою смертю. Покійний два роки тому назад працював у майні. За сей короткий час товариш Нісевич пізнав добре, що робота в майні не безпечна і дуже тяжка. Тому він і прийшов до сталого постанови купити собі фарму. Думав, що на фармі зможе безпечнійше працювати, і дати утриманнє для жени і своїх діточок.

Дня другого падолиста сього року товариш Д. Нісевич як звичайно встав рано і пійшов набрати кукурузянки для свого статку.

Як тільки рушив з тому місці, де вже перед тим вибрав досить велику яму, в сю мить кільканайцять тон кукурузянки зсунулось на його голову і придусило його. Заки його видобули зпід того тягару і закликали доктора, вже було запізно, бо товариш Нісевич вже був неживий.

Покійний оставив жену і осмеро дітий. Найстарша дочка має 20 літ, а наймолодша три роки.

Товариші і Товаришки: — Ви бачите, яка доля чоловіка. Чи все ще треба пригадувати тим, котрі ще не належать до У. Н. Союза, щоби вступали негайно, бо завтра може бути запізно? А маєте добру нагоду, бо тепер приймається членів без вступного.

Отже, Ви повинні скористати із сеї нагоди та вписатися ще нині до У. Н. Союза, котрий став у помочі для родини пок. Нісевича і для многих інших.

Трофим Мороз,
секр. 86 від. У. Н. Союза.

ХТО ЇХ ЗНАЄ?

З Олієн, Н. Й., пишуть нам, що там були недавно два Українці, які представляли себе за священиків і подавали імена: Іван Березницький і Калістрат Якимчук. Вони заповідали, що там остануться, але тогосамого дня виїхали. Олієнські громадяни хотіли-б довідатись, де вони тепер живуть і просять сих, хто-б знав про них, повідомити на адресу:

H. Pidskalny
930 Brook St., Olean, N. Y.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШОСТИ І ЖИДІВСЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ

Московська „Правда" з 30. X. ц. р. приносить цікаві інформації про те, що зроблено за останніх шість місяців для національних меншостей на Україні, а зокрема, що зроблено на полі жидівської кольонізації. Дослівно „Правда" подає таке:

„Центральна комісія національних меншостей при ВУЦВК'у опрацювала підсумки своєї піврічної праці серед національних меншостей на Україні. По 1. жовтня створено на Україні 348 сільських рад нац. меншостей. Найбільше з них жидівських, біля 117. По них ідуть російські—69, та польські — 64. Найслабше йде праця біля виділювання жидівських сільрад. В найближчому часі буде вирішена справа творення містечкових рад нацменшостей. Їх число досягне до 66. — За півроку створено 12 судових камер з жидівською урядовою мовою, 4 з польською і дві з німецькою.

Мережа національних судових камер повинна досягнути 92 одиниці. Крім цього при окружних судах буде створено 50 становищ урядових перекладчиків. Серед національних меншостей переведено також велику економічну роботу. На землях кольонізаційного фонду поселено 2.518 жидівських родин, що дає разом 4.500 душ. Всі переселенці обєднані в колективи. Вони використали землю дуже раціонально. Введено громадський сівооборот, прищеплюється широко тракторну силу та поліпшується методи оброблювання. Допомогу для переселенців треба вважати невистарчаючою. Джойнт дав всього 800.000 карбованців (отже 400 тисяч долярів). Державний кредит для них дійшов до суми 500 тисяч карбованців (отже 250 тисяч долярів!). Під теперішню пору на Україні нараховано 50 тисяч родин, що бажають переселитися та зайнятися хліборобством.

Бачимо отже, що жидівська кольонізація йде інтензивно і держава видала на кожну родину по 100 дол., а Джойнт більше-менше по 150 дол. Крім цього треба взяти на увагу допомогу держави у безплатному транспорті. Про допомогу держави для українських переселенців і кольоністів ми дотепер не вичитали ніде ніодної стрічки. Вони мусять собі самі давати раду. Не диво тому, що жидівська кольонізація йде такими великими кроками вперед.

РЕКОРД В ГОЛОДІВЦІ.

У французькій місцевости Анжен осягнув молодий чоловік, називськом Голі, рекорд в голодівці. Він витримав 42 днів без поживи. Сим не побив він світового рекорду в голодівці, який осягнув Італієць Мерляті. Той перебув без поживи 42 дні.

ЖАРТИ.

Нагробна напись.

Громадська рада одного села ухвалила таку напись на памятнику свого війта: „В тій могилі спочиває, нехай кождий тое знає, наш начальник і наш війт, Бога за його моліть. Він був добрий для громади, панам все робив паради, любив коршму і жидівку, пив мід, пиво і горівку. Пани його похваляли і під небеса величали, в селі людии поважали, титул „хруня" йому дали".

На торговиці.

А що, кумо, барабоель купили? — Купила, кумо, купила кілька кірців і дешево. Тільки не знаю, чи купити ще зо два підсвинки на випас, чи взяти студентів на харч? Як ви міркуєте?

З села.

Жінка вислала мужика на роботу, а сама спекла собі курку, половину зїла, а другу половину сховала до печі на пізніше. Вечером повернув муж голоден як вовк і почав шукати, чи нема що зїсти. Заглянув до печі і виняв другу половину курки. За якийсь час повернула з надвору жінка і стала нарікати, як то вона тяжкочагарувалась. — От, а ты біди напиєся бодай води, і піду спати! Тоді відзивається чоловік так. — Подайно мені, жінко, води, бо я також зів половину тої біди...

В ПОГОНІ ЗА МІЛІОНАМИ.

(З німецької повісти Е. Т. Зелігера переробив В. К.).

(Продовження) (24)

„Я арештую його як міліонового злодія Петера Фоса", відповів він холодно. „Я вилегітимуюся перед капітаном як Боббі Дод. На всі його протести я найду вже свою відповідь, а як все не поможе, в мене є ще один переконуючий доказ. Ти, кохана Полі, будеш мусіла признати, в ньому свого чоловіка. Я позваляю тобі навіть, щоб ти його, перед цілим трибуналом попілувала, тільки не направду!"

Слідуючого дня о сьомій годині вечером „Клондік" причалив у Гонолюлю. Тут ждав вже „Кінґ Едвард" цілих двацять чотири годині. Дод поплив відразу до пристані, лишивши свої пакунки.

Полі тільки ждала на цю нагоду, казала перенести свої і Додові пакунки на човен і поплила до пароплава „Кінґ Едвард". Вони були одинокими пасажирами, що мали пересісти із „Клондіку". Старий капітан Флінтвел ждав на них в дуже доброму настрою.

„Де ще добродій, що належить до цеї дами?" гукнув він з покладу в човен.

„Мусите заждати!" відповіла йому з човна. „Це детектив, що шукає за міліоновим злодієм".

„На це я не можу ждати", відповів капітан. „За пів години я відпливаю. Все одно, чи він буде на покладі, чи ні!"

„Підождіть, містер Флінтвел!" прохала його Полі.

Капітан пробормотів щось і відійшов. Полі заняла дві кабіни і розділила пакунки. Потім пішла на поклад, щоб піймати Дода, і станула біля входу. Її серце мало не розірвалося зі схвилювання.

„Гальо!" крикнув хтось знизу. „Ще одна скриня із „Клондіку".

Це був голос Петера Фоса. За хвилину він увійшов на поклад з великою скринею на плечах. Матрос хотів домогти йому.

„Лишіть!" відборонювався Петер Фос. „Ось і дама, до якої належить ця скриня. Вона буде ласкава показати мені дорогу".

Полі побігла наперед. Петер Фос скинув скриню у її кабіні. Скриня відізвалася глухо, бо була порожня. Потім він сам сховався у Додовій кабіні.

„Иди на поклад і пішли матроса, щоб мені поміг!" шепнув він до Полі. „Він не найде мене, бо я тут замкнуся. Коли він вернеться, ти скажеш, що я „А що буде з човном?" спитала Полі.

„Я гадаю, що його вже нема", відповів Петер Фос, відмикаючи Додові куфри. „В човні була діра і воно певно вже потонуло".

Вона вийшла на поклад і пісала матроса помогти занести скриню. За кілька хвилин матрос вернувся з нічим.

„Цей чоловік тільки що відплив", сказала вона і всунула йому в руку доляра. „Він певне сам дав собі раду".

„Дякую!" відповів матрос, здіймаючи шапку. „Скриня стоїть в кабіні".

Він поглянув вниз через баріеру і побачив, що човна справді не було.

18.

Тимчасом Дод ствердив при допомозі поліції, що на японськім кораблі не було міліонового злодія. Цей корабель не лишив взагалі ніяких пасажирів у Гонолюлю. Дод припускав, що злочинець поїхав до Вальпарайзо, іншим шляхом. Коли-б він був на „Кінґ Едварді", Дод не потрібував спішитися. Подорож до Вальпарайзо тревала цілих три тижні.

Дод поїхав поліційною баркасою назад до „Клондіку" і довідався тут, що Полі з пакунками вже на „Кінґ Едварді". Десять мінут пізніще він сам був уже на його покладі.

Полі пізнала його здалека по голосі і післала зараз матроса до капітана з повідомленням, що Дод вже на кораблі. Ледве вона вспіла привітатися з ним, як забрязчали ланцюги і якор піднісся.

Вона держала Дода міцно за руку і промовила до нього дріжучим голосом: „Містер Дод, ходіть зі мною до моєї кабіни, я мушу побалакати з вами на самоті. Я вже не маю сили. Поможіть мені забути того чоловіка, якій так злегковажив мою любов".

Дод взяв її під руку і повів її вниз по сходах.

„Місіс Фос!" сказав Дод тихим голосом. „Ви робите мене щасливим. Я кину шукати цього ланця, хай втікає на всі вітрів. Як тільки прийдемо до Вальпарайзо, я поверну фірмі Стокс і Яркер її доручення".

За хвилину зачинилися за ними двері, а одночасно тихенько відчинилися двері сусідної кабіни. З неї вийшов Петер Фос як Боббі Дод з малою торбою в руці. Він підійшов до капітана і представився йому.

„Боббі Дод!" сказав він, кланяючися злегка, і поклав торбу на землю.

„Флінтвел!" пробурмотів капітан. „Що-ж, піймали ви його нарешті?"

„Ще ні", відповів Петер Фос холоднокровно. „Але незабаром я дістану його в руки. Він тут на покладі".

„Демн!" сказав капітан здивовано. „Під фальшивим назвищем?"

„Не думаю", відповів Петер Фос, „інакше він не сидів би разом з своєю жінкою в одній кабіні. Кажіть приготовити найбезпечнішу кабіну в шпиталі. Наперед вищемо кілька пляшок секту, а потім я піду його арештувати. Тепер одинацята година. О першій годині, думаю, буде відповідна пора. Я не хотів би звертати уваги пасажирів".

„Гм!" промовив капітан критично, дряпаючися за вухом. „Чи не краще було-б, щоб ми вернули до пристані?"

„Ні, ні!" відборонювався енергійно Петер Фос. „Їдьте спокійно далі. Я мушу бути з ним у Вальпарайзо. Він там має сховані десь міліони".

„Ага!" крикнув капітан з полекшою і подзвонив на стюарда.

При другій пляшці детектив припав капітанові дуже до вподоби.

„Як жеж цей проклятущий міліоновий злодій дістався тут на корабель?" спитав він лютo.

„Я ганяюся за цим чоловіком вже більш, як цілий рік!" відповів Петер Фос поважно. „Це найбільш рафінований злочинець, якого я стрічав коли-небудь. Вже тричі він був у моїх руках і все втік від мене, один раз навіть у куфрі".

„От, чортяка!" гукнув капітан. „Він певне і сюди дістався у куфрі".

„Очевидно!" підтвердив Петер Фос, притакуючи головою. „Я припускаю не інакше".

„Але, до біса!" кричав капітан, бючи пястуком в стіл. „Цей ланець мусить бути божевільний, коли він важиться їхати на кораблі, на якому ви є".

„Я казав уже вам", пояснив йому Петер Фос, „що ми маємо тут до діла з крайне рафінованим злочинцем. Він возить із собою свою жінку. Вона є його спільницею і все є біля нього. Часами я попадав на його слід тільки так, що слідкував за його жінкою. Зрештою вона цілком порядна людина і красива до того. Але вона стоїть цілком під його погубним впливом. Мене не дивувало-б зовсім, як би вона при його арештованню заперечила, що він її чоловік. Вона пробувала вже раз так зробити. Тільки це їй не вдалося. В Йокогамі я попав на їхній слід. Вони хотіли їхати до Вальпарайзо, щоб забрати гроші. Я перехопив шифровану телеграму, але попав на інший корабель. Я приїхав вчора японським кораблем, а вони сьогодня. Найбільшою штучкою цього злочинця є те, що він всюди видає себе за мене. Він їхав і на „Клондіку" під моїм іменем".

Капітан Флінтвел роззявив рота.

„Так!" потвердив Петер Фос поважно. „Це цілком модерний злочинець. Він не боїться нічого. Він вкрав мені навіть деякі мої документи, тільки, дякувати Богу, не всі".

„Але-ж цього не списав би на воловій шкірі!" заревів капітан. „Так, для цього треба-б мати слонову шкіру!" притакнув Петер Фос, отвираючи четверту пляшку.

„А куфри, що доставлено на поклад?"

„Я задержу тільки з мою торбою!" відповів Петер Фос, відмикаючи торбу. „Найкраще я зараз вилегітимуюся. Бо як його жінка справді відпреться його, тоді я буду безсильний. Правда, я маю фотографії, відтиски пальців і різні гончі листи, але це все не певні докази".

„Лишіть це тільки!" відборонювався капітан.

Тимчасом Полі сиділа у своїй кабіні на софі і крутила Додові голову. І як вона це робила! Час минав незамітно.

Нараз двері кабіни відчинилися. В дверях станув Петер Фос, капітан і двох кремезних матросів.

„Петер Фос, ви арештовані!" гукнув Петер Фос сильним голосом.

Полі скрикнула пронизливо і притиснула руки до своїх щок. Дод відскочив взад. Потім обидва кинулися один на одного, щоб арештувати себе взаємно. Обидва ревіли так голосно, що нічого не можна було зрозуміти, і пручалися на всі боки.

„Тихо, ти проклятий міліоновий злодію!" закричав капітан і вхопив Дода за груди.

Незабаром Дод був у руках матросів. Настала хвилина цілковитої тиші.

„Нарешті маю тебе, собако!" сопів Петер Фос. „Тепер вже не втечеш від мене. Відведіть його геть!"

„Обманство!" харчав Дод. „Подле обманство. Це він Петер Фос, а я Боббі Дод. Я маю папери!"

„Крадені!" гримнув на нього капітан. „Я поінформований добре про цілу справу. Не трудіться. Ви міліоновий злодій Петер Фос, а це ваша жінка. Як ви дісталися взагалі на поклад?"

„Мене обдурили в найнегіднійший спосіб!" стогнав Боббі Дод. Це місіс Фос. Я цілком не жонатий. Вона заманила мене у свою кабіну. Вона з ним у змові."

(Дальше буде)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю дня 27. грудня, 1925, точно о год. 1-ій пополудни, на гали 610 S. Heald St. Проситься всіх членів явитися на означений час. На порядку наради буде справозданнє з цілого року; також вибір уряду на 192 р. Будесь приймати нових членів до Бр. без вступу, то просимо приходіть і користайте з нагоди, впишіть себе. жену і діти в У. Н. С. на суму. яку тільки будете бажати. — Мих. Біян, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Андрея Перв., від. 66, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, дня 26. грудня о год. 7.30 вечер. в Укр. Нар. Домі, 318 E. 72nd St. Обовязком є всіх членів явитися на сі збори і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з Бр. і У. Н. Союза. Буде вибір нових урядників на слідуючий рік. Будесь принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза без вступного. Користайте з доброї нагоди і вступайте громадно; се буде найкрасший різдвяний дар для Вашої родини. Неприсутний член без увільнення підлягає карі після статута. — І. Лазорчик, предс.; А. Фединяк, ф. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 117, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, дня 27. грудня 1925, о 3-ій годині пополудни в гали Укр. Нар. Дому, 217 E. 6-та ул. Проситься всіх членів прибути. бо будуть важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду і старий здасть справозданнє з цілого року. Неявившийся член підпадає карі після ухвали Товариства. — Василь Зиблікевич, предс.; Петро Драбик. кас. Семен Кучма, секр.

МАЙФІЛД, ПА. Бр. св. Василія Великого, від. 185, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудеться в неділю, 27. грудня, о годині 1-ій пополудни. Обовязком кождого члена прибути на сей мітинг, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на рік 1926 і інші справи? Довгуючі члени нехай прибудуть і вирівнають свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Проситься членів, щоби приеднували нових членів до нашого Братства, бо тепер добра нагода позаяк принимається як старших членів так ідітий без вступного. Проситься всіх явитись на час. — Антоній Процанін, предс.; Павло Швед, секр.; Мих. Романишин, кас.

ФЕНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Ап. Петра і Павла повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річне засідання відбудеться дня 25. грудня, точно о першій годині сполудня в домі Олекси Волосянського. 35 Емеж стр. Проситься всіх членів прибути на засідання. бо будесь вибирати нових урядників на рік 1926. Хай кождий член прийде і приведе зі собою нового члена, бо будесь принимати без вступного. З неявившимся членом без важної причини поступиться після статута. — Дмитро Савчин, предс.; Мих. Чайка, кас.; Федор Цюх, секр.

ТАМЕСТОН, КОНН. На річнім мітингу Тов. Січ, від. 222, вибрано слідуючий уряд: М. Шивінка, кошовий; Й. Шеремета, касієр; О. Кобилінський, секретар; С. Блашко, ф. секр.; М. Пастернак, заст. кошового, П. Петляк, заст. касієра, Й. Рожий, з. секр.; П. Бойчук, Г. Котарницький, бібліотекарі; Г. Каспер. О. Москалюк. дверники; М. Анастюк, А. Вереза, надзиратель хорих. — Alex Kobylinsky, Box 610, Thomaston, Conn.

ЗЕРІНСВИЛ, О. Відділ 278 вибрав отсей новий уряд: Катерина Морозовська, секр., 236 Koen St.; Онуфрій Лівіцький, предс., Route Box 124; Атанас Морозовський, кас. Галя в Атанаса Морозовського, 236 Hekeen Street, [illegible], О. — Стефан Витвицький.

КУРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. П. і П., від. 81, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинг відбудеться дня 27. грудня о 2-ій годині пополудни, в гали церковній. Обовязком всіх членів явитись, бо буде справозданнє контрольної комісії і вибір нового уряду на 1926 рік. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник $1.00. — Іван Букат, предс.; М. Крисоватий, секр.

ДЕРРИ. ПА. На річнім мітингу Сестрицтва Усп. Пр. Д. Марії. котрий відбувся 13. грудня с. м. вибрано отсей уряд на 1926 рік: Катерина Королевят Ат., предсідателька, Ева Полійовська, заст. предс.; Анна Баран, касієрка; Анна Куземчак Ол., заст. кас.; Катерина Байтс, секретарка; Анна Вандор, заст. секр.; Ева Мадейчак і Розалія Спйох, надз. хорих. Мітинги відбуваються в 2-гу неділю в місяци, в Укр. Хаті на Орен Еве. — Катерина Байтс, секр.

ЛЕЙКВУД, О. Бр. Сошеств. св. Духа, від. 108. В неділю, дня 6. грудня 1925 відбувся річний мітинг, на котрім вибрано на перепровадженнє зборів Василя Мумрика предсідателем, а Михайла Колодія секретарем. В. Мумрик перепровадив збори в як найліпшім порядку. Вибрано слідуючий уряд на 1926 рік: Михайло Колодій, предс.; Миколай Павуцький, заст. предс.; Теодор Грущак, секр. фін.; Дм. Потажний, секр. рек.; Андрій Щалайко. кас.; Михайло Мельничин. заст. кас.; Іван Бабяк, Франко Віркійовський, контрольори; Ілько Сулій, Григ. Боднарович, доглядачі хорих. Хорунжих і господаря вибрано одноголосно: Мих. Мельничин і Василь Мельничин, хорунжі; Андрій Коваль, господар. При кінци полагоджено деякі важні справи. Притім ухвалено закупити 5 уділів Українського Земельного Гіпотечного Банку у Львові за суму $25, котрі мають бути вислані як найскорше. до краю. — Михайло Колодій.

ГОЛЦОК, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка. від. 171, подає до загальної відомости, що річний мітинг відбудеся дня 13. грудня, на котрім вибрано уряд на рік 1926. Також мітинги будуться відбувати в другу неділю по першім, точно о 2.30 пополудни під ч. 383 Парк стр. Новий уряд: Іван Серединський, предс.; Іван Фінстер, заст.; Міхал Пронвода, кас.; В. С. Затирка, заст.; Василь Бурко, секр.; Гринько Довгань, заст.; Онуфрій Дубчак і Гринько Довгань, контрольори.

ЮРЗА-МУРЗА І СТРІЛЕЦЬ-МОЛОДЕЦЬ.

Українська казка*).

Був собі стрілець — гарний молодець. Пішов він раз на польовання. Дивиться, аж на тополі сидить три орлиці, три сестриці. Він зараз узяв та виміpив на найстаршу. А вона й каже: — „Ей стрільче — гарний молодче! Не бий мене, то я тобі в пригоді стану!"

Він знов намірився у середущу. Та й та йому каже: „Не бий мене, — я тобі в пригоді стану". Він виміpився на найменшу, а та й каже: „Ей, стрільче— гарний молодче! Не бий мене— Я тобі за жінку стану!" Він і каже: „Ну, то злазь же!"

Вона злізла, та як стрепенеться, то стала така панна, що ні в казці сказати, ні пером написати. Пішли вони жити в печеру. Живуть вони та й живуть. У того стрільця-молодця борода виросла аж по пояс. От раз він і каже: „Піду я в місто, мене тепер ніхто й не пізнає". Пішов він у місто, а салдати пізнали його та й повели до царя. Цар і каже: „Йди та вбий шостикрилого, шостиголового, шостипазурного змія". Стрілець-молодець прийшов до жінки та й каже: „Загадав мені цар, щоб я вбив шостикрилого, шостиголового й шостипазурного змія. Чи вбю я, чи ні?" А жінка дала йому срібного перстника і рушничка та й каже: „Удар перстником по скелі, то я тут замуруюся. А ти тоді клични змія. Як він прилетить, то ти його рушником убєш". Він ударив перстником по скелі, а та печера, де сидить його жінка, й замурувалася. Він тоді як крикне: „Ех змію, виходь!" Той змій так і летить, тільки уси покручує. Ледви він рот роззявив, щоб стрільця-молодця зїсти, а стрілець як махне рушником, так усі шість голов одразу й злетіли. Він тоді повирізував усі шість язиків та й поніс до царя. Цар як побачив, дуже здивувався та й каже: „Ну, ще йди — вбий дванадцятикрилого, дванадцятиголового, дванадцятипазурного змія". Стрілець-молодець прийшов до жінки та й каже: „Знов загадав цар, щоб я вбив дванадцятикрилого, дванадцятиголового, дванадцятипазурного змія. Чи вбю я, чи ні?" — „Вбєш, тільки знов удар перстником по скелі, щоб я замурувалась". Він тоді й крикнув ще дужче: „Ей, змію; виходь!" Той змій так летить, тільки уси підкручує та й каже: „То ти мого брата вбив, а мене не вбєш! Я тебе іззім!" Та тільки-що роззявив рот, щоб його зїсти, а стрілець-молодець як махнув рушником, так усі дванадцять головів одразу й злетіли. Він тоді взяв та всі дванадцять язиків повідрізував та й поніс до царя. А цар каже: „Коли ти таких змиїв побив, то йди туди, не знати куди, візьми таке, не знати яке!"

Стрілецьк прийшов до жінки та й каже: „Загадав мені цар, щоб я йшов туди, не знати куди, узяв таке, не знати яке... Чи візьму?" А жінка дала йому клубочка та й каже: „Йди за цим клубочком, куди він тебе заведе"... Він кинув того клубочка на землю. Покотився клубочок та покотивсь, а він усе йде та й іде за ним. Той клубочок прикотився в такий яр, що тільки небо та земля... та й там став... Коли дивиться стрілець — аж то найстарша орлиця. Він хотів її застрілити, а вона стрепенулася, стала панною тай каже: „Здоров був, стрільче-молодче! Куди задумав ти йти?" А він каже: „Йду туди, не знати куди, щоб узяти те, не знати яке!" — „Ну, я тобі в пригоді стану".

Та як свисне!... коли тут біжить усякий звір — і вовки і ведмеді... А та панна питається їх: „Не знаєте ви йти туди, не знати куди, та взяти те, не знати яке?" — „Ні, не знаємо". — „То біжіть собі по своїх місцях". А стрільцеві-молодцеві каже: „Я кликну сестру, то та може знає". Та як крикне: „Орличко, середня сестричко! Прибудь до мене!" Та орличка зараз і прилетіла. Стрепенулася та й стала панною ще кращою за старшу.

От вона й каже: „Здоров був, стрільче-молодче! Куди Бог несе?" А він каже: „Йду туди, не знати куди, щоб узяти таке, не знати яке". — „Ну, я тобі в пригоді стану".

Та як свисне!... То так гад усякий: і жаби і миші і щурі і веретільниці і гадюки й позлазились усі. Панна й питається їх: „Не знаєте ви йти туди, не знати куди, узяти те, не знати яке?" — „Не знаємо. Може та крива жаба знає, але ще її нема".

Коли трохи згодом, аж і та жаба шкатильчає. Питається панна її. „Ні, не знаю, — каже жаба,— моя сестра скакунечка-лопушечка знає". „А деж вона?" — „У синім морі, під білим каменем піну їсть". — „Скажи їй, щоб зараз тут була".

Та жаба зараз і пошкатильчала. Коли трохи згодом та скакунечка-лопушечка й біжить, — така здорова, як хата, а хвіст такий, як найвища соснa. Панна й каже їй: „Заведи цього чоловіка туди, не знати куди, щоб він узяв те, не знати яке". Та скакунечка-лопушечка каже стрільцеві-молодцеві: — „Сідай на мене". Він сів. Та скакунечка-лопушечка як ступне, — то миля, а як плигне, то дві. От біжить, а далі й каже: „Ану, вилізь мені на хвіст, подивися, чи не видно?" Задерла хвіст, він і поліз, подивився: „Ні, — каже — не чутно й не видно!" Вона знову біжить та й біжить та знову задерла хвіст та й каже: „Ану, знов вилізь та подивися!" Він виліз, подивився та й каже: „Якась хатка на курячій ніжці вертиться". — „Ну, то злізь та йди в ту хатку, то візьмеш те, не знати яке". Він зліз та й пішов у ту хатку. Дивиться він — нема нікого, тільки посеред хати лежить стерво. Коли трохи згодом прилітає змій з дванадцяти головами. Стрілець-молодець сховався під грубку.

— Ехе, ехе! — каже змій. Людська кров пахне! А те стерво перекинулося такою панною, що й у світі нема кращої, та й каже: „То ти, мій миленький, по світу налітався, людської крови напахався".— „А може й так!"— каже змій.— „Юрзо-Мурзо!"— каже до тієї панни— „щоб було мені їсти й пити!" Та Юрза-Мурза зробила так, що наїдки й напитки стали перед тим змієм. Змій сів та й їсть, Юрза-Мурза йому одслуговує. Пообідав змій. Полетів. Юрза-Мурза поприбірала все те та й хотіла зробится стервом. Та стрілець-молодець виліз зпід груби та й каже: — „Юрзо-Мурзо, щоб було їсти й пити на двох!" Юрза-Мурза зробила так, що, чого тільки душа змагає, все стало на столі. Стрілець-молодець сів та й каже: „Юрзо-Мурзо, сідай та обідай зо мною. Будеш мені за сестру". Юрза-Мурза сіла з ним та пообідали. А стрілець-молодець і каже: „Зроби так, щоб для нас двох була карета та поїдемо зо мною". Юрза-Мурза зробила так, що перед ними стала карета. Сіли вони та й поїхали.

Приїздять вони до моря. Юрза-Мурза зробила човен тай пливуть вони собі. А той дванадцятиголовий змій як оглядівсь, що нема Юрзи-Мурзи, то за ними в погоню. Як догнав їх та тільки роззявив рота, щоб їх проглинути, а стрілець-молодецьяк махнув рушником, так усі дванадцять голов злетіли! А вони обоє й поплили собі далі. Переплили вони море та заїхали до якогось діда на ніч. А в того діда був капшук, що як розшморгнеш, то які схочеш коні вискочать. Дід той і каже стрільцеві - молодцеві: „Дай мені Юрзу-Мурзу, а я тобі дам цього капшука". Стрілець-молодець не хоче. А Юрза-Мурза шепче йому нищечком: „Бери! Я од нього втічу до тебе, то в тебе і я буду і капшук". Стрілець-молодець помінявся з дідом. Тільки-що стрілець виїхав у поле, Мурза втікла до нього та й поїхала до царя. Мурза зараз побила царя і його слуг. А сами й живуть собі.

Подав **др. Остап Грицай.**

*) Отсей гарний зразець творчого хисту нашого народу — се вимок з дуже цінного твору проф. А. Крушельницького п. н. „Казки всіх народів" (Т. І, ч. II.: „Українські казки"), який незабаром появиться друком як найновійший випуск віденського Видавництва „Чайка". На сю цікаву книжку звертаємо тепер вже увагу [illegible].

ДО СТОЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ ЗЕЛІЗНИЦІ.

В 1825. році отворено перший залізничий шлях між анґлійськими містами Стоктен і Дерлінґтен і віддано для особового руху. Часть загалу віднеслася до нового винаходу ворожо й забобонно, часть прихильно.

По словам тодішнього одного подорожнього поїзд на першому шляху складався з:

1) рухомої парової машини, на якій був сам її будівничий інжінір Джордж Стіфенсон і і його помічники, 2) ваґон для служби з засобом угля і води, 3) три ваґони з вантажем угля і муки, 4) Гарний повіз, у ньому посли й инші власники залізниці, 5) 21 ваґонів для власників виданих білєтів і вкінці 6) шість возів навантажених углям, так що цілий поїзд складався з 38 возів. Натовп народа був такий великий, що не зважаючи на видані карти-запрошення, всі вози переповнили люди. З нічим не дасться порівнати та хвиля, коли машина на даний знак покотилася разом із возами і лише кількa їздців почвалало впоперек поля, щоби слідкувати машину з обох боків, а безчисленна товпа піших людий надармо старалася у повнім бігу здогонити поїзд.

Залізниця Стоктен-Дерлінґтен була предтечею більших шляхів, які побудовано на основі добрих успіхів залізниці на першому зал. шляху.

Щоби довідатися, які з незчисленних тоді льокомотив є найліпші, комітет залізниці Менчестер-Ліверпуль у році 1829. розписав конкурсові перегони. Перегони відбулися на шляху біля Рейнгіл. Висліду в цілій Англії вижидали вельми нетерпеливо. Багато людий догадувалося, що тут станеться дуже важна подія. Одна ґазета писала, що і висщі кола суспільности так дуже зацікавилися тою подією, начеб то було Ст. Леджер (наславніщі з усіх перегонів коней). Вимагані конкурсом услівя сповнила лише одинока машина, а саме Стіфенсонова „Ракета". Вона осягнула 56 кільометрів на годину. Такої скорости ніхто не сподівався і на той час то було щось незвичайного.

Славна акторка тих часів, гарна Франсес Анна Кембл, яку Стефенсон узяв на „Ракету" підчас пробної їзди, писала ось що своїй товаришці:

„Нас представили невеличкій, веселій машині, яка мала тягнути нас здовж шин. Вона складається з кітла, печі, лавки, а за лавкою бочка, в ній доволі води, щоби нею заспокоїти спрагу машини підчас пятнацять милевої їзди. Все те не більше як звичайна огнева машина. Мандрує на двох колесах, то її стопи, а порушують їх лискучі сталеві ноги. Вони називають їх толоками. Віжки, вудила (зубела) і трензлі, що ними поводиться того звіра, складаються разом із сталевої підойми, при помочі якої пара ділає на ноги (цебто толоки). Дитина могла би нею кермувати. Те сопуче, невеличке звіря, яке я все рада була погладити, запрягли до нашого воза".

Ця акторка цими гумористичними словами зраджує більше зрозуміння і безсторонности для льокомотиви, як неодин поважний урядовець.

Заки палата громад дала дозвіл для будови залізниці Менчестер-Ліверпуль, керманич-інжинір, Джордж Стіфенсон мусів вислухати вперті перехрестні допити. Наводили найглупші причини.

„Припустім — говорив один член комітету — що машині заступить дорогу корова при скорости 14 чи 16 кільометрів. Чи думаєте, що то не було би дуже прикре?" „Самособою — відповів Стіфенсон — прикре для корови!" „Чи коні на гостинці не сполошаться, — питався инший — як побачать розжарений до червоности комин?" „Я гадаю, — відповів Стіфенсон — що коні подумають собі, що то комин помальований на червоно і будуть спокійні".

Сер Ізак Кофін говорив: „Для кождого мусить то бути страшно неприємне, коли матиме під вікнами залізницю. А що буде з усіми тими, питаюся, які вложили свої гроші на будову і поправу гостинців? Що буде з тих, які й дальше бажають їздити, так як їх предки, цебто в своїх власних або наймлених возах, яких дуже скоро не буде вже? Що станеться з сідельниками, що з колісниками (стельмахами) власниками возів і візниками, властниками гостинниць, що з тими, котрі плекають коней, що з торговцями коней? Знаю також той дім, який шум, який галас, свист і тарахкіт спричинюватимуть льокомотиви, що скоро котисямуть. Худоба, що оре на поли і та, що пасеться на пасовищах, мусітиме лякатися такої потвори. Ціни заліза що найменше подвояться, коли засоби того металю — що є правдоподібне — взагалі не вичерпаються. Залізниця буде найбільшою несправедливістю, буде страшно нарушувати спокій і фізичне здоровля чоловіка, буде псотою, яку коли небудь могла придумати бистроумність".

Як скоро й сильно на протязі сто літ поширилися залізниці завдяки винаходови льокомотиви, пізнаємо з отсих кількох чисел: на цілому світі є тепер около 175.000 льокомотив. У самій Німеччині льокомотив (разом з розгінними возами) є кругло 30 тисяч. Що року роблять ті льокомотиви $1\frac{1}{4}$ мілярда км. Ця віддаль рівняється менше-більше віддаленню Сатурна від землі, яка рівняється $1\frac{1}{2}$ мілярда км.